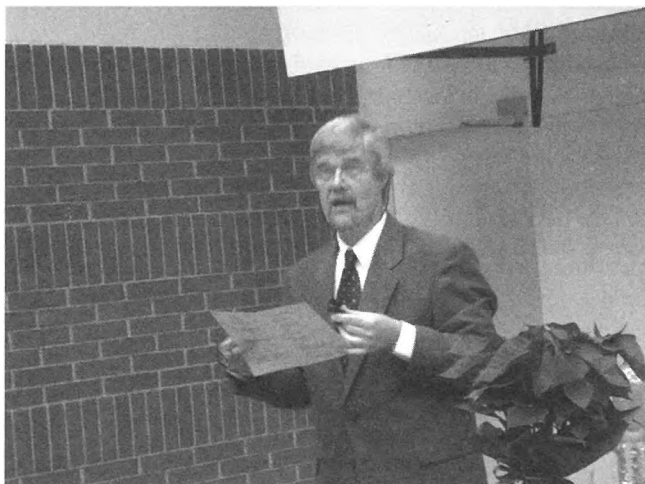

HÍREK, BESZÁMOLÓK

AZ ELTE GEOFIZIKAI TANSZÉKÉNEK 50 ÉVES JUBILEUMA

50 évvel ezelőtt, a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1951. szeptember 26-án kelt alapító rendelkezése nyomán a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karán létrejött a Geofizikai Tanszék. Az új egyetemi egység az ugyancsak akkor újonnan megindult geofizikus kutatószak irányítására szerveződött EGYED László vezetésével. Ez a tanszék alapítás jelképesen és valóságosan is méltó kifejezése volt az alapítás körül bábáskodók, közöttük VADÁSZ Elemér geológusprofesszor azon felismerésének, hogy a XX. század első felének végére a geofizika önálló és fontos tudománnyá fejlődött. E mögött a (ma már nyugodtan mondhatjuk) korszakalkotó intézkedés mögött ott álltak támaszként a magyarországi geofizikai kutatás sikerei és több évtizedes hagyománya vissza egészen EÖTVÖS Loránd munkásságáig. Jelkép értékű az is e tekintetben, hogy úgyszólván azonos időpontban hozták létre a mérnök-geofizikusok képzésére a soproni (azóta Miskolcra költözött, a Miskolci Egyetemen működő) Geofizikai Tanszékét.

HORVÁTH Ferenc tanszékvezető a tanszék történetéről beszél

A budapesti tanszék megszervezése az első tanszékvezető, EGYED László érdeme. Az első tanrend, amelyet a geofizikus szakosok számára összeállított, alapvonásaiban ma is érvényes. A tanszék műszerezettségének, laboratóriumainak megalapozása ugyancsak az ő nevéhez fűződik. Ő írta a geofizikusoknak szóló első egyetemi jegyzeteket és tankönyveket. Korai haláláig, 1970-ig volt a tanszék vezetője. 1970–71-ig SZEMERÉDY Pál, 1971 és 1985 között BARTA György, majd 1985-től 1999-ig MESKÓ Attila követte őt a tanszékvezetői posztón. 1999-ben rövid időre MÁRTON Péter, 1999 decemberétől máig HORVÁTH Ferenc a tanszék irányítója. A szűken vett tanszéken, azaz az egyetemi állású oktató-

kon kívül a tanszék mellett a 70-es évektől kezdődően kiépült egy akadémiai kutatócsoport (mai nevén MTA-ELTE Geofizikai és Környezetfizikai Kutatócsoport), ill. a mindenkori állami úrkutatási szervezet által finanszírozott úrkutató Csoport, melyeknek tagjai a közös geofizikai kutatások mellett részt vesznek a geofizikus és más szakos hallgatók oktatásában.

A tanszék által felügyelt geofizikus szakon 1955-ben végeztek az első hallgatók. Azóta (2001-ig bezárólag) összesen 338 magyar és külföldi geofizikus hallgató fejezte be itt tanulmányait.

A Geofizikai Tanszék 1967-ig az ELTE Múzeum körüli A épületében működött, azután az Üllői úti patinás Ludovika adott otthont számára. Mintegy jubileumi ajándékképpen, 2001 őszén birtokba vehettük legújabb állomáshelyünket az ELTE Természettudományi Kar lánymanósi új campusának déli épülettömbjében.

Ezek között az új falak között tartottuk a tanszék 50 éves jubileumának ünnepségét 2001. december 7-én. Délelőtt előadóülést rendeztünk a Kar egyik nagyelőadójában. Ezen KLINGHAMMER István, az ELTE rektora és LÁNG Ferenc, a Természettudományi Kar dékánja köszöntötte a jubiláló tanszékét, majd HORVÁTH Ferenc tanszékvezető egyetemi tanár emlékezett meg a tanszék történetének főbb állomásairól.

A jubileumi ünnepség résztvevőinek egy csoportja ...

Az előadóülés napirendjén ezután tudományos előadások következtek: a tanszék munkatársai mutatták be fő kutatási területeinket és újabb eredményeinket. MESKÓ Attila akadémikus, volt tanszékvezetőnk, aki ma is a tanszéken működő MTA kutatócsoport irányítója, a geofizikai kutatást forradalmasító digitális szeizmikáról beszélt. MÁRTON Péter akadémikus a tanszéken immár évtizedek óta folyó paleo- és archeomágneses vizsgálá-

tok történetét és legújabb eredményeit mutatta be. A mesterséges holdak méréseiből levezethető mágneses-anomália-térképeket tárgyalta KIS Károly tudományos főmunkatárs. Műholdas földvizsgálatok címmel FERENCZ Csaba tudományos tanácsadó adott áttekintést a tanszék úrkutató csoportjában elért eredmények széles spektrumáról. CSEREPES László egyetemi tanár az elméleti földfizika ma talán legizgalmasabbnak tartott és a földmágnesség okait tárgyaló területéről, a földmágneses dinamó numerikus modellezéséről beszélt. HORVÁTH Ferenc egyetemi tanár és BADA Gábor tudományos munkatárs előadása a Pannon-medence recens geodinamikájáról szólt. DRAHOS Dezső egyetemi docens témája a mélyfúrás geofizikai módszerfejlesztés volt, végül TÓTH Tamás egyetemi tanársegéd ultranagy felbontású vízi szeizmikus mérések eredményeit tárta a hallgatóság elé.

... és egy másik része

Délután az ünneplő közönség, volt hallgatóink és más kollégáink, tisztelőink és vendégeink, meglátogatták a tanszék új helyiségeit. Itt mindenekelőtt felavattuk és özvegye jelenlétében EGYED Lászlóról neveztük el a tanszéki előadótermet. Az avatóbeszédet MÁRTON Péter mondta (lásd alábbi cikkünket.) A tanszékalapító professzor emlékét tábla örökíti meg a terem bejárata előtt.

Az ünnepség a késő délutánba nyúló állófogadással folytatódott és ért véget.

A jubileumi nap megrendezésének támogatásáért köszönet illeti a Magyar Geofizikusok Egyesületét, a Magyar Geofizikusokért Alapítványt, a Jelen és régmúlt környezet geofizikai kutatásáért Alapítványt és a Geomega Kft.-t.

Cserepes László
ELTE Geofizikai Tanszék

EGYED LÁSZLÓ EMLÉKTÁBLÁJÁNAK FELAVATÁSA

Az ELTE Geofizikai Tanszékének 50 éves fennállása alkalmából tartott ünnepség keretében felavatták EGYED László emléktábláját a róla elnevezett tanterem falán. Az

avatóbeszédet MÁRTON Péter tartotta, amelyet az alábbiakban közlünk.

„Egyetemünkön a geofizika több jelentős tudóseyényiséggel képviseltette magát.

Eötvös Lorándot, egyetemünk névadóját tekintjük az alkalmazott geofizikai kutatások egyik megalapítójának és első művelőjének. Az Eötvös-inga-mérések nyomában fejlődtek ki az alkalmazott geofizika nyersanyag-, elsősorban a szénhidrogén-kutatásban nélkülözhetetlen egyéb módszerei.

Kövesligethy Radó, aki részt vett Eötvös laboratóriumi és terepi méréseiben, mind csillagászként, mind geofizikusként jelentős. A Kozmográfia és Geofizika Tanszéken, amelynek tanszékvezető egyetemi tanára volt 1905 és 1933 között, egyebek (pl. földrajz) mellett mind csillagászati, mind geofizikai előadásokat tartott. Kitörölhetetlen nevet szerzett magának a földrengéskutatásban. Létrehozta a magyar szeizmológiai állomáshálózatot, és megalapította a Budapesti Földrengési Obszervatóriumot és Földrengési Számoló Intézetet. Az A épület aulájában elhelyezett, emlékét őrző bronz mellszobor felirata. Kövesligethy Radó geofizikus.

Egyed László, aki bizonyos mértékig Kövesligethy szellemi örökösének, utódjának tekinthető, az idősebb és még a középkorú geofizikus generáció számára is szinte csak karnyújtásnyi távolságra van. A modern kor követelményeinek megfelelő geofizikus képzést vezetett be az 1951-ben vezetése alatt megalakult Geofizikai Tanszéken. Megírta az oktatás megindításához nélkülözhetetlen jegyzeteket és könyveket, és volt ideje arra is, hogy felépítsen egy elméletet, amely egységes szemlélettel, a Föld lassú táguulásának feltételezéséből kiindulva igyekezett megmagyarázni a Föld fejlődését, földtani, geofizikai folyamatait. Kövesligethy után ő volt az első, aki felismerte a szeizmológiai kutatás óriási potenciálját és jelentőségét a Föld jobb megismerése céljából. Ezért szervezte meg szeizmológiai kutatócsoportját a tanszéken, majd hozta létre egy országos szeizmológiai állomáshálózat első obszervatóriumait, de végső célját, az INTÉZET létrehozását az illetékesek értetlensége és saját korai halála miatt nem érthette el.

Egyed László emlékét, aki életének utolsó négy évében Karunk dékánja volt, egyelőre ez a kis réztábla örökíti meg, valamint a róla elnevezett tanszéki előadóterem. Igen nagy megtiszteltetés számomra, hogy felavatásukat mint a Geofizikai Tanszék rangidős oktatója, a Professzor Úr özvegye és fia jelenlétében végezhetem el. Kívánom, hogy e falakat az elkövetkező időkben Egyed László szellemisége úgy hassa át, ahogy bennünket mindnyájunkat áthat, akik annak idején ismertük, munkatársai vagy tanítványai lehettünk.”

A réztábla felirata:

EGYED LÁSZLÓ
1914–1970

Nemzetközi híru tudós,
a Geofizikai Tanszék alapító professzora
Budapest, 2001

TAKÁCS ERNŐ PROFESSZOR 75. SZÜLETÉSNAPIJÁNAK MEGÜNNEPLÉSE A MISKOLCON

A Miskolci Egyetem Geofizikai Tanszékének munkatársai 2002. január 31-én, 75. születésnapjának előestéjén ünnepi vacsora keretében köszöntötték dr. TAKÁCS Ernő professzort Miskolcon, az Alabárdos étteremben. Az ünnepeket — aki kedves feleségével, Babika nével jelent meg — a Miskolci Egyetem Tanácsa nevében dr. BESENYEI Lajos rektor, a Műszaki Földtudományi Kar Tanácsa nevében dr. BÖHM József dékán köszöntötte. Elismeréssel szölk Takács professzor egyetemi és kari munkásságáról, vezetői érdemeiről. A professzor úr tudományos és iskola-teremtő tevékenységét KOVÁCS Ferenc akadémikus méltatta, aki egyetemi és kari vezetőként, tudományszervezőként évtizedeken keresztül volt szoros munkakapcsolatban az ünnepelel. A Geofizikai Tanszék részéről dr. DOBRÓKA Mihály tanszékvezető mondott köszöntöt.

BESENYEI rektor úr gratulált TAKÁCS professzor Szent-Györgyi Albert-díjjal történt kitüntetéséhez és az Egyetemi Tanács nevében átadott díszoklevélben kiemelte: „Dr. TAKÁCS Ernő professzor iskolateremtő egyéniségének, magas fokú személyes és szakmai etikájának, tudós elhivatottságának nagymértékben köszönhető, hogy az 50 éves hazai geofizikai felsőoktatás nemzetközileg is elismert eredményeket mutathat fel.”

BÖHM József dékán úr egy életre szóló tanácsként idézte TAKÁCS professzor egykori szavait, melyeket dékánként intézett hozzá, mikor dékáni titkárnak kineveztek: „Jegyezd meg, Jóska, vezetőnek lenni nem státusz, hanem szolgálat!”

KOVÁCS Ferenc professzor úr meleg, baráti hangnemben idézte fel a több évtizedes ismeretségüket, kezdve a TA-

KÁCS professzornál ötödéves hallgatóként letett vizsgájától, a dékánhelyettesként, rektorként, majd dékánként végzett vezetői munkakapcsolaton keresztül a jelenlegi évekig. Köszöntő szavainak végén TAKÁCS professzor tanítványainak és kollégáinak az Egyetemi Közleményekben megjelent munkáiból adott át egy, az ünnepi alkalomra díszesen bekötött — TAKÁCS professzornak ajánlott — válogatást.

DOBRÓKA professzor a tanszék nevében köszönettel szölk arról a kiemelkedő oktató- és kutatómunkáról, amellyel TAKÁCS professzor úr a Geofizikai Tanszék és a hazai geofizika eredményeihez hozzájárult, és amely követendő példaként áll a fiatalabb nemzedékek előtt.

TAKÁCS professzor láthatóan kissé meghatódva köszönte meg a kedves szavakat, s rá jellemző szerénységgel jegyezte meg, hogy valójában szerencséje volt, amikor Sopronban megindult a bányakutatói képzés, melybe egyetemi hallgatóként bekapcsolódhatott, s később pedig, hogy kiváló munkatársakkal dolgozhatott együtt.

Tisztelt TAKÁCS professzor úr! A jelen sorok szerzője, mint egyik közeli tanítványa, majd munkatársa, a maga és az Ön által tanított generációk nevében szeretné a Magyar Geofizika hasábjain kinyilvánítani: nekünk volt szerencsénk, hogy oktató- és kutatómunkája gyümölcseiből, emberségéből részesülhettünk. — Köszönjük, és őszinte szívvel kívánunk még számos, alkotóerőben, egészségben eltöltendő boldog évet.

Isten éltesse!

Turai Endre

A PRO GEOPHYSICA EMLÉKÉREM 2001. ÉVI KITÜNTETETTJEI

Immár öt éve, hogy a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (ELGI) és az Eötvös Loránd Geofizikai Alapítvány (ELGA) először ítélte oda az általuk alapított PRO GEOPHYSICA Emlékérmeleket. Szerény évforduló, de 2001. december 5-én tovább gazdagodott a Borbála napi ünnepségünk, hiszen az emlékérmek ünnepélyes átadását meghittebbé tette az év közben nyugdíjba ment kollégák búcsúztatása, valamint az alakuló, gazdag múltunkat reprezentáló Geofizikai Műszergyűjtemény „házi” megnyitása. Így az állandó Eötvös Loránd Emlékkiállítás mellett a Geofizikai Műszergyűjtemény (amely az 1936–1989 közötti időszakot öleli át) tanúskodik az alapvetően az ELGI-ben kifejlesztett és itthon, valamint sok külföldi országban használt magyar geofizikai műszerek széles skálájáról a földfizika, geoelektromos és szeizmikus kutatások, valamint a mélyfúrás geofizika területén.

Az ünneplő közönség 14 órára gyűlt össze az ELGI konferenciatermében, köztük dr. FARKAS István, a Magyar Geológiai Szolgálat főigazgatója, dr. HALMAI János, a Magyar Állami Földtani Intézet igazgatóhelyettese, valamint a PRO GEOPHYSICA Emlékérem korábbi kitüntettjei.

Vendégeink (dr. FARKAS István, dr. HALMAI János).

Az ELGI igazgatója, dr. BODOKY Tamás és az ELGA kuratóriumának elnöke, PÁLYI András meleg szavak kíséretében adták át az emlékérmeket és az ezt tanúsító oklevelelel, valamint a *Báró Eötvös Loránd, a tudós fotográfus* c. könyvet minden kitüntettnek.

A Geofizikai Műszergyűjtemény megtekintése (előtérben dr. HALMAI János és dr. BODOKY Tamás)

A PRO GEOPHYSICA Emlékérem 2001. évi kitüntettjei ábécé-rendben a következők:

DR. ANDRÁSSY LÁSZLÓ

1937-ben született Diósgyőrben. 1960-ban végzett a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának geofizikus-mérnöki szakán mint okleveles geofizikus-mérnök. 1975-ben a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen műszaki egyetemi doktori címet szerzett. 1960. május 3-tól az ELGI dolgozója tudományos munkatársi, majd 1989-től tudományos főmunkatársi minőségben.

1984–1992 között a Magyar Kútgeofizikai Metrológiai Bázis fejlesztésén dolgozott. Alaputatást folytatott a mélyfúrás-geofizikai radioaktív szelvényező eljárások elméleti megalapozására. Jelentős eredményeket ért el a neutronterek elméleti modellezésében a többcsoportos-diffúziós és Monte Carlo-számítási eljárásokat felhasználva a mélyfúrás-geofizikában előforduló szondaparaméterek és fűrólyuk-geometriák figyelembevételével. Neutronfizikai paraméterek (fékezési úthossz, termikus abszorpciós hatáskeresztmetszet) mélyfúrásokban történő „in situ” meghatározására eljárást dolgozott ki.

Módszertani kutatásokat végzett a mérőberendezések hitelesítő és minősítő rendszerének kidolgozására. Kidolgozta a KFU-4-12 P felszíni egység standardizált programrendszerét.

1992–1997 között mint témavezető részt vett az IGME (Görögország) geofizikai mérőeszközök hitelesítő rendszereinek kifejlesztésében a Magyar–Görög Kétoldalú Kormányközi Tudományos és Technológiai Együttműködés keretében.

1992-ben új kutatási területen kezdett el dolgozni: a lézer-indukált plazma atom emissziós spektroszkópia alkalmazási lehetőségeit vizsgálta a környezetvédelmi és földtani kutatásokban. 1995-ben tevékenyen részt vett a LIPS hordozható lézer-indukált plazma spektrométer első kísérleti példányának kifejlesztésében. A LIPS műszerrel összehasonlító nehézfém vizsgálatokat végzett a Kis-Balaton és a Keszthelyi-öböl területén a Magyar–Francia Kétoldalú Kormányközi Tudományos és Technikai Együttműködés keretében.

1993-tól az OTKA támogatásával a geológiai mintákon mért lézer-indukált plazma atom emissziós spektrumok

időbeli és térbeli eloszlását tanulmányozta, majd statisztikai számításokat végzett a mért koncentrációértékek pontosságának növelésére. A LIPS mérések alapján fűrómagterképeket szerkesztett, amelyek segítségével vizsgálta az elemkoncentráció értékek területi eloszlását.

Az utóbbi 10 évben témavezetőként több OTKA és OMFB K+F pályázatot nyert.

30 referált cikket publikált és 23 szakmai jelentést készített.

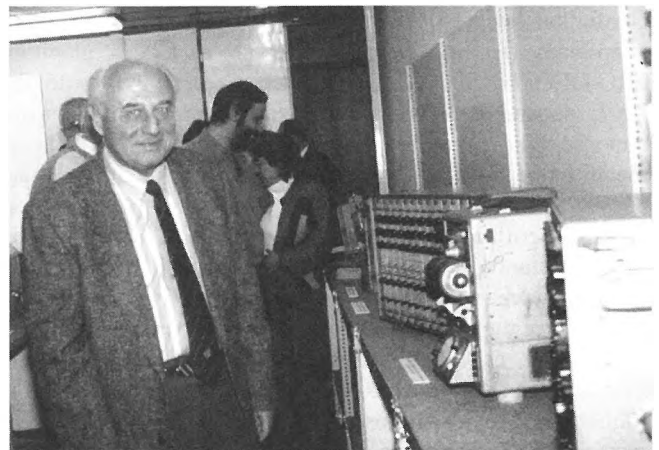
Tagja a Magyar Geofizikusok Egyesületének, és az Optikai, Akusztikai, Film és Színháztechnikai Tudományos Egyesületnek.

DR. CSAPÓ GÉZA

1939-ben született Budapesten. Érettségi után 1960-ban elektroműszerész szakmunkás bizonyítványt szerzett, majd a BME földmérnöki szakán diplomázott 1966-ban. Friss diplomásként került az ELGI Földfizikai Osztályára, ahol ma is tevékenykedik. 1968-ban a moszkvai Földfizikai Intézetben szerzett gyakorlatot a nagy pontosságú graviméteres mérések technikájának elsajátításában, és részt vett az Egységes Gravimetriai Hálózat (EGH) ki-egyenlítési munkáiban.

1970–72 között Mongóliában dolgozott, visszatérése után a geodéziai gravimetria témájában tevékenykedett.

1974-ben egyetemi doktori oklevelet, 1982-ben kandidátusi fokozatot szerzett — mindkettőt a gravimetria területén. 1988-ban a darmstadti Technische Hochschule ösztöndíjasaként részt vett a Rajna-völgyi geodinamikai hálózat mérésében, majd 1989-ben a Német Kutatási Alap meghívására Dél-Amerikában dolgozott egy, a nehézségi erőter változásait tanulmányozó programban. 1993-ban részt vett Párizsban az abszolút graviméterek összehasonlító méréseiben, ahol az általa kifejlesztett laboratóriumi kalibráló berendezésről tartott ismertetőjével nagy sikert aratott.

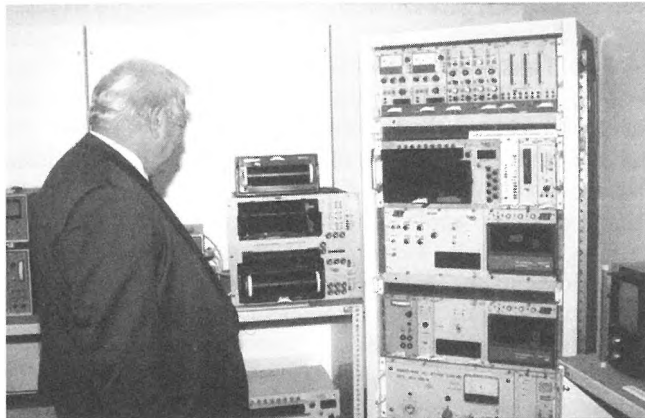
Elégedett öröm, hiszen van hozzá közöm — olvasható le dr. MÜLLER Pálnak, az ELGI nyugalmazott igazgatójának arcáról

Számos nemzetközi együttműködési program résztvevője. Ezek közül jelenleg az Egységes Európai Graviméteres Hálózat magyarországi szakaszának munkáit vezeti.

Az IUGG Nemzetközi Gravimetriai Bizottsága magyarországi képviselője, illetve munkacsoportjának, valamint a Magyar Geofizikusok Egyesületének tagja.

HEGEDŰS ENDRE

1949-ben született Budapesten. 1972-ben szerzett geofizikus diplomát az ELTE Természettudományi Karán, majd az ELGI munkatársa lett. 1974-től terepi csoportvezetőként vett részt a digitális technika hazai bevezetésében.

Egy szeizmikus (RÁNER Géza) a karotázsműszerek bűvületében

A dunántúli és észak-magyarországi nyersanyagkutató programok, továbbá az alap kutatás jellegű mélyszeizmikus mérések terepi megvalósítása voltak főbb feladatai.

Számos nemzetközi expedícióban vett részt, többek között 1978-ban a csendes-óceáni Kelet-Pacifikus Hátság területén, 1980-ban Thessaloniki-medence környezetében. 1982-től expedícióvezetőként az első görögországi vibrációs méréseket irányította.

1986-tól a szeizmikus litoszféra-kutatás témavezetője. Nemzetközi és hazai publikációi, előadásai elsősorban ehhez a kutatási területhez kapcsolódnak. Az 1987-ben indult Pannon Geotraverz mélyszeizmikus program egyik hazai kezdeményezője.

Az 1990-es évek elején szakközgazdász oklevelet szerzett, 1992-től az ELGI kereskedelmi vezetőjeként feladata az alap kutatási eredmények hasznosításának elősegítése a gyakorlati kutatásban (pl. szlovákiai nukleáris tárolóhelyvizsgálatok).

Jelenleg az új — nemzetközi együttműködésben megvalósuló — közép-európai litoszféra-kutató programok (CELEBRATION 2000, VRANCEA 2001, ALP 2002) hazai megvalósításával és az ott alkalmazott új szeizmikus módszerek ipari alkalmazásával foglalkozik.

Az MGE, EAEG, SEG és az AGU tagja.

HOLLÓ FERENC

1941. április 29-én született Törökszentmiklóson. Szakmai pályafutása 1958-ban kezdődött, amikor segédlevelet kapott szerszámsztergályos szakmából. Szakmai látóköre bővítése céljából az első éveket más-más jellegű munkahelyeken töltötte — 1958: Finommechanikai Vállalat, 1959: Szállítóberendezések Gyára, 1961: szerszámkészítő kisiparos. Közben elvégzett egy szakmástitott műszaki rajz tanfolyamot is.

1962-től az ELGI Finommechanikai Műhelyének műszerésze.

Szakmai fejlődését a továbbiakban az Intézet kutatási területeihez kapcsolódó eszközök javítása, fejlesztése, gyártása határozta meg. Egyik első, fejlesztéssel kapcsolatos

feladata volt a szondacsatlakozó legyártása az addig nem alkalmazott rozsdamentes anyagból.

Részfeladatai voltak a digitális regisztráló (corollpress) kísérleti példányainak elkészítései. A karotázs fotoregisztráló kísérleti és kivitelező munkálataiban, valamint az első kódtárcsás fotoelektromos mélységjeladó kísérleti munkáiban eredményesen vett részt.

Az ELGI fejlődésének abban a szakaszában, amikor a nagyarányú műszerfejlesztés és műszergyártás beindult, gravírozott műszerelőlapok gyártására szakosodott. Ekkorra a hozzá való gép honosítása, az összes szükséges eszköz elkészítése és a gyártás volt a feladata.

A fotoregisztrálók filmsávvezetőjének gyári szintű kivitelezésével is megbízták. A kisfrekvenciás ceruzagalvanométer torziós egységének gyártását is ő végezte. Részt vett egyfajta rezgőszálas graviméter elkészítésében. Kidolgozta a „varázsgömb” gyártástechnológiáját, és gyártását.

Restaurált néhány EÖTVÖS Loránd által használt nagyműszert, elkészítette a Balatoni Inga és a Kettős Nagyeszköz hiteles másolatát.

Amíg a felsoroltakat és azok járulékos munkáit végezte, eltelt negyven év és nyugdíjba vonult.

Pontos, megbízható munkáját kitüntetésekkel ismerték el.

A „finom kezű” finommechanikus HOLLÓ Ferenc (az ELGI „Süss Nándora”) átveszi az emlékérmét PÁLYI Andrásról (ELGA) és BODOKY Tamásról (ELGI)

MÉSZÁROS FERENC

1941-ben született a kárpátaljai Bustyaházán. A középiskolát Mátyásföldön végezte. 1964-ben geofizikus oklevelet szerzett az ELTE-n és azóta az ELGI-ben dolgozik.

Kezdetben, mint terepi geofizikus, elsősorban szénkutató fúrásokban végzett karotázsméréseket. A mérési tapasztalatok birtokában hamar bekapcsolódott a karotázsszelvények kiértékelésébe. Részt vett az értelmezési módszerek fejlesztésében. Főleg a sűrűség (gamma-gamma) és porozitás (neutron-gamma és neutron-neutron) mérésekkel, a mérőszondák hitelesítési kérdéseivel foglalkozott. Ezekről számos cikket írt és egyesületi előadásokat tartott.

A 70-es évek második felétől behatóan foglalkozott a számítógépes karotázs értelmezéssel. Alapembernek számított a Karotázs minicentrum létrehozásában, amelynek keretében jelentős részt vállalt a szén- és vízkutató fúrások számítógépes értelmezési rendszereinek kidolgozásában (Coal-1, Water-1).

Szoros kapcsolatot tartott a külföldi — szovjet, cseh-szlovák, lengyel — geofizikai intézményekkel. Aktívan részt vett a különböző szakmai együttműködési programok kidolgozásában és megvalósításában. Nemzetközi szimpóziumokon — Bulgária, Irán — tartott előadásaival öregbítette az ELGI hírnevét.

A kitüntetettek (balról jobbra: POLLHAMMER Manóné, ANDRÁSSY László, MÉSZÁROS Ferenc, SIMON András és CSAPÓ Géza) csoportja

A 80-as években a VIKUV által szlovák területen mélyített számos nagymélységű termálvíz kutató fúrásban mért karotázsszelvények számítógépes feldolgozását végezte el. A feldolgozási eredményeket részletes kutatási jelentések formájában kapta meg a szlovák fél.

A 80-as évek végén részt vett a harmadik világ szakemberei részére a VITUKI által szervezett, vízkutatással foglalkozó továbbképzési tanfolyamon mint az ELGI előadója. A tanfolyam hallgatói részére angol nyelvű karotázis anyagot állított össze.

A 90-es évek első felében a szakma szeretetének jeléül rendezte az ELGI által mért közel 10 000 fúrás karotázis anyagát és elkészítette azok számítógépes nyilvántartását. A különböző típusú nyersanyagkutatásával foglalkozó karotázsszelvények gyors hozzáférhetősége nagy segítséget jelent az ELGI aktuális kutatási témái számára.

Jelenleg az ELGI Kutatási Főosztályán mint tudományos főmunkatárs elsősorban a földrengés-veszélyeztetettség és a mélyfúrás geofizika kapcsolatával foglalkozik. Ebben a témakörben számos intézeti jelentést és cikket írt.

A Magyar Geofizikusok Egyesületének tagja.

POLLHAMMER MANÓNÉ SZ. TELKESSY MÁRTA

1930-ban született Budapesten. 1953-ban szerzett oklevelet a Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki Karának (Sopron) geofizikus-mérnöki szakán. Utána az ELGI Gravitációs Osztályán dolgozott mint tudományos munkatárs, majd főmunkatárs. 1970-ben az Intézet Geodéziai gravimetria önálló csoport vezetésével bízták meg. 1972-ben a csoport a Földfizikai Osztályhoz került, ahol továbbra is a Geodézia gravimetriai témacsoport vezetőjeként dolgozott 1985 végén történt nyugdíjba vonulásáig.

Geofizikus pályája elején a gravitációs anomáliák másodlagos feldolgozásával, valamint ezek eredményeinek vizsgálatával foglalkozott, majd az 1955-ben befejezett I.- és II.-rendű gravitációs alaphálózat mérési eredményeinek feldolgozását és kiegyenlítését végezte.

A hatvanas években működésének fő területe Magyaror-

szág Bouguer-anomália-térképének szerkesztése volt 1:50 000 és 1:200 000 méretarányban. Ugyanekkor kisebb területre kiterjedő földtani és vízkutatási feladatok megoldásával is foglalkozott.

A geodéziai gravimetria területén áttekintő gravimetriai mérésekkel, nemzetközi gravimetriai mérések szervezésével, a kéregmozgási szintezési hálózat gravimetriai méréseinek módszertanával és elméletével, a függővonal-elhajlás és a Föld alakjának meghatározásához szükséges gravimetriai mérési ponthálózat sűrűségével, és a Faye-anomáliák interpolálásának pontosságával, valamint az 1971. évi I.- és az ehhez kapcsolódó II.-rendű gravimetriai alaphálózat létesítésével foglalkozott. A g érték változását vizsgálta az algyői olajmező területén.

Nagyrészt neki köszönhető, hogy az elmúlt 100 év gravitációs adathalmaza szinte hiánytalanul megőrződött.

Munkásságáról különböző jelentésekben és cikkekben számolt be. Munkáját több kitüntetéssel ismerték el.

Nyugdíjba vonulásával nem szakadt meg a gravitációs témaköri tevékenysége, amit szakértőként ma is művel.

A Magyar Geofizikusok Egyesületének alapító tagja.

SIMON ANDRÁS

1941. február 3-án született a Békés megyei Nagykamason. 1964-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetemen geofizikus diplomát szerzett.

1964. augusztus 1-től az ELGI dolgozója. 1966-ig tellurikus csoport kiértékelője volt. Munkájával felhívta a figyelmet és gyakorlati példát adott a tellurikus izoarea ellipszisek irányítottsága (a tellurikus anizotropia) által hordozott földtani információkra.

1966-tól 1969-ig Mongóliában a komplex vízkutató expedíció geoelektromos kiértékelője és értelmezője.

A kitüntetettek (balról jobbra: HOLLÓ Ferenc, SZÁNTÓ József, HEGEDŰS Endre) másik csoportja

1969-től 1975-ig az ELGI egyik terepi geoelektromos csoportjának vezetője, nyersanyagkutató alkalmazott geofizikai és a kapcsolódó egyenáramú geoelektromos módszerfejlesztés témavezetője. Összefoglalta a potenciáltérképezés (PM) módszer elméletét, levezette a végtelen ellenállású medencealjzatra vonatkozó geometriai koefficiens formuláját, e koefficiensek használatát a gyakorlati mérések kiértékelésénél meghonosította. A bauxittároló medencealjzat-töbrök kutatására új geoelektromos térképező módszereket dolgozott ki és vitt gyakorlatba, mint a fúróluktelektródás felszíni gradienstérképezés (FFG) és a belsőelektródás felszíni gradienstérképezés (BFG) mód-

szert. A módszereket az ELGI a bauxit- és szénkutatói programokban csaknem egy évtizedig hasznosan alkalmazta.

1975-től 1990-ig az ELGI módszer- és műszerfejlesztési programjainak, nemzetközi műszaki tudományos együttműködési és marketing tevékenységének is résztvevője. Említésre érdemesek a bányabeli geoelektromos gradiensszelvényezés (BGSZ), a bányavárat-felszín átvilágítás (BÁF) módszer kifejlesztésére, valamint a rádióhullámú átvilágítás módszer bauxitbányászati, illetve néhány egyenáramú geoelektromos módszer régészeti feladatokra való hasznosíthatóságának vizsgálatára végzett kísérleti munkák.

A kitüntetettek és a műszergyűjtemény létrehozásában szorgoskodókat köszönti dr. BODOKY Tamás az ELGI igazgatója

1976-tól 1979-ig, majd 1985-től 1987-ig ismét Mongóliában dolgozott a Nemzetközi Földtani Expedíció (NFE) Regionális Geofizikai Csoportjának vezetőjeként, majd az NFE Igazgatóságának főgeofizikusaként. Nevéhez fűződik az expedíció érckutató részletező geofizikai munkáihoz a geoelektromos rétegvizelés módszer bevezetése, a helyi

geológiai viszonyok között az ércsedési zónák követésére szolgáló néhány alkalmas változat kidolgozása, gyakorlatba vitele.

1990-től fő tevékenységi területe az ELGI agrogeofizikai projektje, melyben a termőtalaj aktuális fizikai állapotának meghatározására szolgáló geofizikai berendezés és eljárás kísérleti példánya készült el. Emellett a környezetvédelemhez és az ország ásványvagyon-potenciáljának felméréséhez kapcsolódó, továbbá egyenáramú geoelektromos módszerfejlesztési munkákat végez.

2000-től az Intézet Adatkezelési Főosztályának vezetője. A Magyar Geofizikusok Egyesületének tagja.

SZÁNTÓ JÓZSEF

1942-ben született Nagybakonon. 1964 áprilisában került az Intézethez mint terepi segédmunkás. Az Intézetben 38 éven keresztül a Szeizmikus Főosztály terepi csoportjánál volt alkalmazásban.

1966-ban elvégezte a fűrómesteri és robbantómesteri tanfolyamot és 1967-től mint fűrómester és robbantómester dolgozott.

Folyamatosan képezte magát és az Intézet valamennyi típusú fűrógépén eredményesen végezte munkáját, elősegítve a fűrási technológia korszerűsítését a szeizmikus kutatásokban.

Az ELGI számos külföldi expedíciójának sikeres munkatársa volt, többek között 1974-ben, valamint 1977–78-ban részt vett az Intézet mongóliai expedícióiban. 1980-ban a görögországi szeizmikus mérésekben, 1986-ban pedig az ausztriai szeizmikus mérésekben végzett sikeres szakmai munkát.

Munkája megbecsülését jelezte, hogy több alkalommal is megjutalmazták, többek között Kiváló Munkáért kitüntetést kapott 1980-ban.

38 évi hűségese terepi munka után 2002-ben nyugdíjba ment.

Baráth István

VÁLASZ SZARKA LÁSZLÓNAK

(Ami most már a varázsvesszőt illeti ... — Magyar Geofizika, 2001. évi 3. szám, 103–105. oldal)

A sajtóetika (íratlan) szabályai szerint nem illik a vitandó írásnál hosszabbal előrugaszkodni. Ezért az én válaszom rövid s tézisekbe szedett:

- 1) SZARKA László írása az immár klasszikusnak nevezhető módszert alkalmazza. Azaz valami állítást tulajdonít a másik félnek, s azt vitatja a „tudomány fegyvertárával”. Ami azt „illeti” (hogy SZARKA írásának címére utaljak), erre csak azt tudom mondani ARANY János után: gondolta a fene. Azaz, én sohasem állítottam azt, amit nekem tulajdonít.
- 2) Az idézett mózesi törvények „üzenete” számomra (különösen, ha figyelembe vesszük a Sámuel 15. 2-3-at): a tökéletes intolerancia a más nézeteket vallókkal szemben. Zárójelben jegyzem meg, hogy én egy másik (Brit és Külföldi Bibliatársulat, Budapest, 1934) — szintén

KÁROLIra támaszkodó — fordításban ismertem Mózes III. 20.6-ot. Emígyen: „Amely ember pedig az igézők-höz és jóvendőmondókhoz fordul, hogy azok után paráználkodjék, arra is kiontom haragomat, és kiirtom azt az ő népe közül.” Itt a varázsvesszőnek csak egy másik jelentése kaphat szerepet.

- 3) Igaz, hogy CSIBA István az ellenreformációt véghezvivő jezsuita rend tagja, de gondolkodó klerikus, aki kora tudományának kiváló ismerője. S addigra a keresztény (és keresztyén) egyházak mind túljutottak azon (már századokkal korábban), hogy bibliai (ráadásul kizárólag mózesi) idézetekkel küzdjenek természettudományi (áltudományos?) kérdésekben.
- 4) Nem kívánhatom T. vitapartneremtől, hogy szakmai tevékenységemet ismerje, ezért jelzem:

- a) mintegy két évtizeden át az alumíniumiparban dolgoztam, amely elkötelezett (és egyben kritikus) felhasználója volt a geofizikának. A Magyar Alumíniumipari Tröszt kutatási főgeológusaként sok százmillió forint — geofizikai kutatásra fordított összeg — kifizetését ellenjegyeztem;
- b) 1988-ban készült el A geofizikai módszerek bauxitkutatási felhasználásának értékelése c. anyag (szerzői: NYERGES Lajos, SZANTNER Ferenc, TÓTH Álmos, TÓTH Csaba). A hajdani ELGI Adattárban föllelhető;
- c) 1988-ban készült el az OMF B gondozásában a Magyarország légi felmérése c. tanulmány, amelynek szakmai szerkesztője voltam. A tanulmány megvalósulásában, a terv kormányprogrammá emelésében „(...) a stratégiai partnernek választott Első Magyar Környezetgazdálkodási Szövetség (TÓTH Álmos elnök) fontos szerepet vállalt.” — írta KARDEVÁN Péter (a projekt „motorja”) a Bevezetőben. (A projekt egyébként kiemelt szerepet szánt a légi geofizika legmodernebb eszköztárának);
- d) A Természet Világa 1988. évi II. különszáma, amely a Magyarhoni Földtani Társulat 125. születésnapja

tiszteletére jelent, meg közli cikkemet Légi távérzékelés a modern környezetgazdálkodás eszköze címmel. S folytathatnám a sort más cikkekkel, előadásokkal, geofizikusokkal közösen írott tanulmányokkal.

- 5) Az „önbecsülésünknek jót tett” környezetgeofizikai anketot (ld. Beszámoló..., uo.) azért „köszöntötte” dr. BODA Ilona politikai államtitkár, mert azt — az MGE titkárának utolsó pillanatban jött személyes kérésére — parlamenti szakértőként megszerveztem. Amit ott nevében elmondtam, az — egyébként — több volt, mint köszöntés (ld. Földtani Kutatás).

Én egy kedves krockit kívántam írni. Többen (köztük geofizikusok is) vidoran visszajeleztek: vették a lapot. „A humor komoly dolog. Nélküle még a tudomány tisztelete is áhitattá torzul” — olvastam még valamikor a hetvenes években egy neves angolszász kutatótól. Fogadjuk el ezt mi is kutatói életfilozófiaként.

(Geo)táltosi üdvözléssel

Tóth Álmos